

ЖЫВЕЛАГАДОУЛЯ І ВЕТЭРЫНАРЫЯ

УДК 636.4.082.265

В. В. ГОРЫН, Т. І. ЕПІШКА, І. П. ШЫЙКО

ШЛЯХІ ПАВЫШЭННЯ ІНТЭНСІФІКАЦЫІ СЕЛЕКЦЫЙНАГА ПРАЦЭСУ У СВІНАГАДОУЛІ

Поспех работы племянных гаспадарак і прамысловых комплексаў па вытворчасці свініны ў вялікай ступені вызначаецца якасцю жывёл, узроўнем іх прадукцыйнасці і эфектыўнасцю выкарыстання. Пры гэтым істотная навуковая і практычная роля ў інтэнсіфікацыі свінагадоўлі адводзіцца прагрэсіўным метадам вядзення гэтай галіны, распрацоўцы лакальных сістэм расплоджвання для пэўных рэгіёнаў рэспублікі.

Узнікае неабходнасць правядзення комплексу даследаванняў, накіраваных на разгадоўванне спецыялізаваных ліній і тыпаў свіней з высокай камбінацыйнай здольнасцю, адпрацоўку новых варыянтаў міжлінейнай і пародна-лінейнай гібрыдызацыі, мадэліраванне селекцыйнага працэсу.

Адным з асноўных накірункаў вырашэння гэтых праблем з'яўляецца выкарыстанне метаду генетычнага аналізу і сінтэзу ў сеткавых пробных скржаваннях, у шырокамаштабнай селекцыі парод і тыпаў, якія разгадоўваюцца ў рэспубліцы, што дае магчымасць за кароткі прамежак часу атрымаць у прамысловых умовах гарантаваны і стабільны эффект гетэрозісу па найважнейшых паказчыках прадукцыйнасці. У сувязі з гэтым пры дапамозе распрацовак апошніх гадоў па аптымізацыі генетычнага забеспячэння селекцыйнага працэсу створана праграма сінтэзу высокапрадукцыйнага гібрыда на аснове сеткавых пробных скржаванняў, уключаючы наступныя этапы:

1. Прыцягненне зыходнага матэрыялу для селекцыі.
2. Вывучэнне парод, тыпаў і ліній па комплексе прыкмет, вылічэнне выліковага параметра.
3. Генетычная дыферэнцыяцыя і стабілізацыя зыходнага матэрыялу.
4. Сеткавыя пробныя скржаванні.
5. Аналіз камбінацыйнай здольнасці, вызначэнне асацыятыўнай камбінацыйнай здольнасці.
6. Разлік генетычнага патэнцыялу кроса і вызначэнне генетычнай формулы гібрыда.
7. Сінтэз гетэрозіснага гібрыда.
8. Дзяржаўнае выпрабаванне гетэрозіснага гібрыда.
9. Практычнае выкарыстанне гібрыда ў сельскагаспадарчай вытворчасці.

Рэалізацыю распрацаванай праграмы пачалі з ацэнкі племяннога пагадоўца свінаматак заходняга і беларускага мясных тыпаў, якія разгадоўваюцца ў ДВГ «Будагова» і на конезаводзе «Зарэчча». Ацэнку па выніковым параметрах і вывучэнне прадукцыйных якасцяў праводзілі па агульпрынятых паказчыках. У ходзе даследаванняў не выяўлена верагодных адрозненняў па рэпрадуктыўных, адкормачных і мясных якасцях паміж тыпамі (табл. 1 і 2).

Так, розніца паміж паказчыкамі ўзнаўленчых якасцяў як па пер-

шым, так і па другім апаросах склала 0,6—1,5%, што сведчыць пра нязначную генетычную разнастайнасць гэтых тыпаў. Магчыма, гэта мае сувязь з выхадам беларускага мяснота тыпу на селекцыйнае плата, паколькі разгадоўванне гэтага тыпу праводзіцца на працягу 12—14 пакаленняў. А гэта значыць, што паляпшэнне генетычнага патэнцыялу гэтых жывёл можа адбыцца пры ўзбагачэнні іх новымі формамі высокапрадукцыйных генатыпаў. Не выяўлена значных адрозненняў і пры ацэнцы адкормачных і мясных якасцяў.

Праведзена параўнальная ацэнка заходняга тыпу, які разгадоўваецца на конезаводзе «Зарэчча», з азначанымі вышэй тыпамі. Неабходна заўважыць, што паказчыкі прадукцыйнасці ўзнаўленчых якасцяў жывёл, якія селекцыяніруюцца на конезаводзе «Зарэчча», дастаткова высокія як па I, так і па II і больш апаросах і перавышаюць паказчыкі жывёл, якія разгадоўваюцца ў ДВГ «Будагова», на 4—8%. Найбольш высокія паказчыкі адзначаны па шматплоднасці як па I, так і па II і больш апаросах, дзе перавышэнне склала да 17%. Як відаць, гэта мае сувязь з уздзеяннем мадыфікацыйных фактараў на арганізм свінаматак.

Параўнальная ацэнка адкормачных і мясных якасцяў паказала, што найбольш інтэграваным генатыпам з'яўляюцца жывёлы заходняга тыпу, якія разгадоўваюцца ў ДВГ «Будагова» (табл. 2).

Аналізуючы даныя табліц, цяжкавата даць аб'ектыўную ацэнку кожнаму тыпу з прычыны таго, што па адных паказчыках адкормачнай і мяснота прадукцыйнасці ў больш выгадным становішчы знаходзіцца заходні мясны тып, па іншых — беларускі. Для колькаснай ацэнкі генатыпу як сістэмы прыкмет выкарыстан выніковы параметр, які праду-

Табліца 1. Рэпрадукцыйныя якасці свінаматак заходняга і беларускага мясных тыпаў

Паказчык прадукцыйнасці	ДВГ «Будагова»				Конезавод «Зарэчча», заходні мясны тып	
	заходні мясны тып		беларускі мясны тып		I	II і больш
	апарос					
	I	II і больш	I	II і больш	I	II і больш
Шматплоднасць, галоў	9,94	10,52	10,00	10,25	11,87	12,19
Маса гнязда пры нараджэнні, кг	12,86	13,52	13,90	14,12	13,78	14,57
Колькасць парасят у 21 дзень, галоў	10,02	10,35	10,12	10,39	9,93	9,50
Малочнасць, кг	52,24	55,34	52,64	55,80	63,75	64,29
Колькасць парасят у 2 мес. галоў	9,16	9,46	9,20	9,02	9,90	9,25
Маса гнязда ў 2 мес. кг	175,74	187,25	178,57	180,64	182,92	195,85

Табліца 2. Адкормачныя і мясныя якасці маладняку заходняга і беларускага мясных тыпаў

Паказчык прадукцыйнасці	ДВГ «Будагова»		Конезавод «Зарэчча», заходні мясны тып
	заходні мясны тып	беларускі мясны тып	
Узрост дасягнення жывой масы 100 кг, дзён	183	184	177
Сярэднясутачны прырост, г	725	716	720
Затраты корму на 1 кг прыросту жывой масы, карм. адз.	3,58	3,41	3,25
Даўжыня тушы, см	97	97	95
Таўшчыня сала, мм	27	27	25
Маса кумпяка, кг	11	11	10
Плошча «мышачнага вочка»	33	35	31

гледжвае лінейную камбінацыю адлюстраванняў асобных прыкмет асацыіраванай сістэмы на асноўную (табл. 3).

Неабходна адзначыць, што ў беларускага мяснога тыпу паказчык Y параметра ўзнаўленчых якасцяў як па I, так і па II апаросах перавышае аналагічны паказчык у заходняга тыпу і, наадварот, паказчык Y параметра адкормачных і мясных якасцяў у заходняга тыпу значна перавышае гэты паказчык у свіней беларускага мяснога тыпу. Гэты факт сведчыць пра тое, што генатып заходняга тыпу з'яўляецца больш кан-

Табліца 3. Ацэнка заходняга і беларускага мясных тыпаў па выніковым параметра Y

Паказчык прадукцыйнасці	Паказчык выніковага параметра Y		
	ДПГ «Будагова»		коне завод «Зарэчча» заходні мясны тып
	заходні мясны тып	беларускі мясны тып	
Рэпрадуктыўныя якасці:			
I апарос	141,74	146,69	179,22
II апарос і больш	144,03	147,05	179,59
Адкормачныя і мясныя якасці	502,62	380,88	434,98

салідаваным па адкормачных і мясных якасцях, а беларускі мясны тып — па рэпрадуктыўных якасцях. Праведзеныя даследаванні даюць падставу пацвердзіць правільнасць рашэння пра аб'яднанне гэтых тыпаў і стварэнне на іх базе беларускай мясной пароды. Аднак неабходна рэкамендаваць пры фарміраванні ліній у якасці мацярынскай асновы адбіраць жывёл беларускага мяснога тыпу, а ў якасці бацькаўскай — заходняга тыпу, паколькі ён з'яўляецца больш кансалідаваным і інтэграваным генатыпам па адкормачных і мясных якасцях. Вызначана, што найбольш інтэграваным генатыпам з'яўляюцца жывёлы заходняга тыпу, якія разгадоўваюцца ў ДВГ «Будагова».

Відавочна, што і абсалютныя паказчыкі прадукцыйнасці і паказчык выніковага параметра значна больш высокія ў маладняку заходняга тыпу. Гэты факт сведчыць пра тое, што пры разгадоўванні беларускай мясной пароды адбор бацькаўскіх ліній павінен адбывацца пераважна сярод жывёл заходняга тыпу.

Праведзеныя даследаванні з'яўляюцца невялікім фрагментам праграмы ўдасканальвання селекцыйнага працэсу, накіраванага на атрыманне высокага і стабільнага эфекту гетэрозісу.

Summary

Short fragments of the programme on breeding process improvement while raising specialized lines and types of pigs with high combinative capacity are expounded in the article. The research was done on sows of western and Byelorussian beef strains.

БелНДІЖ

Паступіў у рэдакцыю
18.11.93